

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
diarienummer U2024/01680 o

Remiss SOU 2024:42 Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid

Sammanfattande synpunkter

Arvsfondsdelegationen håller med om att folkbildning bidrar till både individ och samhälle. Folkbildning bidrar till att upprätthålla det demokratiska samhället som det är viktigt att värna om.

Arvsfondsdelegationen vill särskilt lyfta studieförbunds och folkhögskolors nära band till civilsamhället. Många av dem utgör också en del av civilsamhället och utgör ett fungerandestöd i föreningsdemokrati, som utbildare av funktionärer och som möjliggörare av ett levande civilsamhälle i hela landet. De är dessutom en viktig part, och i många fall en garant, för många projekt finansierade av Allmänna arvsfonden.

Det är även många studieförbund som söker medel för projekt från Allmänna arvsfonden. Detta bidrar till bättre förutsättningar för Allmänna arvsfondens målgrupper, barn, unga, personer med funktionsnedsättning och äldre. Studieförbund kan också vara en viktig samverkanspart i projekt finansierade av arvsfonden då överlevnaden av den verksamhet som tas fram kan bestå i att verksamheten fortsätter inom folkbildningsverksamheten. Studieförbund är också en möjliggörare för mindre organisationer att kunna bedriva stora

projekt då de mindre organisationerna inte alltid själva har den kapacitet som krävs.

För att kunna upprätthålla en stark stödorganisation för civilsamhället är det viktigt att studieförbund och folkhögskolor får en trygg och stabil finansiering från staten. På så sätt kan arvsfondsprojekt och andra initiativ överleva och fortsätta gagna Allmänna arvsfondens målgrupper efter projektslut.

Nedan följer kommentarer på mer detaljerad nivå kopplat till utredningen.

Yttranden om innehåll i utredningen

12.3.1 – 2 Förslag på ny målstruktur för folkbildningspolitiken och indikationer för uppföljning

Arvsfondsdelegationen har inget att invända mot den nya målstrukturen som utredningen föreslår. Dock anser Arvsfondsdelegationerna liksom Folkbildningsrådet att folkbildningens arbete med att främja, stärka och utveckla demokratin bör ingå i statens mål för folkbildningen.

14. Modell för styrning och fördelning av statens bidrag till folkbildningen

14.3. Arvsfondsdelegationen håller med utredningen och Folkbildningsrådet i deras remissvar om att självförvaltningsmodellen bör behållas. Det är viktigt att staten har en armlängds avstånd till vilka organisationer som medel fördelas till, och att folkbildningen själva avgör kring vilka ämnen de arrangerar kurser, studiecirklar och kulturarrangemang.

14.4 Om självförvaltningsmodellen ändå skulle avskaffas håller Arvsfondsdelegationen med om att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor är en lämplig myndighet för att hantera uppdraget, om den i så fall förstärks med lämplig folkbildningskompetens.

15 kap En ny modell för utvärdering och uppföljning

Arvsfondsdelegationen delar utredningens bedömning i dessa delar och tycker det är bra att Myndigheten för kulturanalys, Centrum för idrottsforskning och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering ska

utvärdera effekterna av statens stöd till folkbildning inom studieförbund och folkbildningsverksamhet vid folkhögskolor.

16. Förstärkt kontroll av statsbidraget till folkbildningen

Arvsfondsdelegationen anser att insyn och transparens inom bidragsgivning är mycket viktigt. Det är viktigt att veta vad pengar går till, men kontrollen måste också göras i proportion till det stöd som ges. Det är olämpligt och inte proportionerligt att ha samma krav på väletablerade organisationer med stor verksamhet som små oorganiserade grupper som inte är en egen juridisk person.

16.5.2 Förordning om statsbidrag till folkbildningen bör utökas med demokrativillkor

Arvsfondsdelegationen anser att det är positivt att det demokrativillkor som införs för Allmänna arvsfonden och andra bidragsgivande statliga myndigheter även ska gälla för folkbildningen. Det gör det enklare för civilsamhället att leva upp till samma krav hos de aktörer som ger någon form av statliga bidrag till civilsamhället. Det är också bra för rättssäkerheten och för samverkan mellan bidragsgivande aktörer att kunna utgå från och samråda kring samma villkor.

16.6 Kontrollen av statsbidragen till folkbildningen behöver bli mer effektiv

Arvsfondsdelegationen delar, utifrån egna erfarenheter, utredningens bedömning att det inte nödvändigtvis är mer kontroll som behövs utan att det är mer ändamålsenlig och proportionerlig kontroll som är viktigast.

16.6.5 Tillgången till kontrollrelaterad kompetens och information behöver förbättras

Arvsfondsdelegationen håller med utredningen om att regeringen bör utreda möjligheterna att skapa ett gemensamt register över bidragsmottagare inom civilsamhället. Ett centralt register är att föredra i stället för att enskilda myndigheter skulle föra egna register. Om ett gemensamt register finns, går det att göra flera vinster. Det är ett värde i att relevant data hålls i ett gemensamt register så att alla bidragsgivare får tillgång till samma

information. Det möjliggör också gemensamma kontroller, vilket är resurseffektivt. Det innebär också en ekonomisk vinning att inte utveckla flera olika system.

17.5 Förslag om en ny modell för statlig medverkan vid revision av statsbidraget till folkbildningen.

Arvsfondsdelegationen håller med utredningen om att det är bra att låta Riksrevisionen göra en årlig revision av årsredovisningarna för Folkbildningsrådet och SISU Idrottsutbildarna.

Detta yttrande har beslutats av Arvsfondsdelegationen efter föredragning av advokatfiskal Linda Fröström.

Arvsfondsdelegationen

Linda Fröström